فرهیختگان
@farhikhtegandaily
WWW.FDN.IR

دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۹۷

افزایش درآمدهای دانش‌بنیان کاهش وابستگی به شهریه

تولید علم یکی از منابع اصلی ثروت است. شاید به همین دلیل است که علم را عامل اصلی برای تولید اقتصادی می‌دانند. دانشگاه‌ها هم این روزها به فکر تولید ثروت از طریق علم و دانش افتاده‌اند و علاوه‌بر ماموریت‌های آموزشی- تحقیقاتی خود نقش محوری در تحقق اهداف اقتصاد دانش‌بنیان دارند. دانشگاه آزاد اسلامی هم مهم‌ترین محور خود را تکیه بر اقتصاد دانش‌بنیان و تربیت دانشجویان کارآفرین قرار داده است. توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان و ایجاد ارتباط صنعت با دانشگاه از سیاست‌های دانشگاه آزاد اسلامی است؛ چراکه مسئولان این دانشگاه معتقدند این توسعه راهی برای اقتدار علمی کشور است. در همین راستا اداره کل اقتصاد دانش‌بنیان و سرمایه‌گذاری دانشگاه آزاد اسلامی با هدف تجاری‌سازی و مشارکت در حوزه اقتصاد دانش‌بنیان طراحی شده است. این حوزه بر مبنای فعالیت شورای اقتصاد دانش‌بنیان و سرمایه‌گذاری بنا شد و هدف از آن بررسی طرح‌های پیشنهادی در حوزه اقتصاد دانش‌بنیان و سرمایه‌گذاری در آنهاست. در همین راستا بررسی طرح‌های توجیهی و شناسایی ظرفیت‌های موجود در دانشگاه در اولویت این حوزه بوده و برای هماهنگی بین بخش‌های دانشگاه و استان‌ها در جهت تقویت تجاری‌سازی و استفاده از پتانسیل‌های موجود حوزه اقتصاد دانش‌بنیان فعالیت می‌کند. در این گزارش مهم‌ترین فعالیت‌های اقتصادی دانشگاه آزاد اسلامی را بررسی کرده‌ایم. تشکیل شورای اقتصاد دانش‌بنیان و سرمایه‌گذاری، راه‌اندازی مراکز نوآوری، ایجاد نمایشگاه‌های تخصصی دانش‌بنیان در استان‌ها، برگزاری فن‌بازارهای پزشکی و کشاورزی و... از مهم‌ترین اقداماتی است که طی یک سال در این حوزه انجام شده است. تاکنون ۲۹ استان و یک واحد جامع شورای اقتصاد دانش‌بنیان و سرمایه‌گذاری خود را تشکیل داده و تعداد ۲۷ استان و ۷۶ واحد دانشگاهی باتوجه به ظرفیت‌های موجود جهت ایجاد مراکز نوآوری شناسایی شده‌اند. همچنین در حوزه فن‌بازار پزشکی از ۱۷ استان با حدود ۱۲۰ طرح شرکت کردند و درنهایت ۲۰ طرح توسط هیات داوران این فن‌بازار به‌عنوان اولویت دانشگاه انتخاب شد. فن‌بازار کشاورزی هم با حضور ۲۵ استان و حدود ۵۰ واحد دانشگاهی پس از انتخاب ۱۶۲ طرح در ۱۳ بهمن‌ماه ۱۳۹۷ برگزار شد.

شورای اقتصاد دانش‌بنیان و سرمایه‌گذاری

۱- فعال کردن شورای اقتصاد دانش‌بنیان و سرمایه‌گذاری استان

مرداد امسال بود که بخشنامه شوراهای اقتصاد دانش‌بنیان و سرمایه‌گذاری استان‌ها احیا شد و با پیگیری این اداره کل، افراد و اعضای شورا در استان‌ها منصوب و فعالیت خود را آغاز کردند. همچنین براساس جلسه شورای دانشگاه با موضوع تخصصی اقتصاد دانش‌بنیان تا سقف ۲۰۰ میلیارد ریال به کمیسیون دائمی هیات امنای استان‌ها اختیار تصمیم‌گیری در حوزه اقتصاد دانش‌بنیان داده شد. در این ارتباط بخشی از محدودیت‌ها مرتفع و امکان پاسخگویی روسای استان‌ها به درخواست صاحبان ایده فراهم شد. تاکنون ۲۹ استان و یک واحد جامع شورای اقتصاد دانش‌بنیان و سرمایه‌گذاری خود را تشکیل داده و اعضای شورا را معرفی کرده‌اند. همچنین در این بخش دو جلسه ویدئو کنفرانس استانی با حضور تمام استان‌ها با محوریت بررسی طرح‌ها، پیشنهادات و راهکارهای پیشنهادی حوزه اقتصاد دانش‌بنیان برگزار شد.

۲- کمیته‌های شورای اقتصاد دانش‌بنیان و سرمایه‌گذاری سازمان

کمیته‌های سرمایه‌گذاری در سال ۹۷ به‌طور مستمر با تعداد ۲۹ جلسه برگزار شد و ۸۳ طرح و موضوع هم در این کمیته‌ها مطرح و به تصویب رسیده است. همچنین شورای اقتصاد دانش‌بنیان و سرمایه‌گذاری سازمان مرکزی در سال ۱۳۹۷ به‌طور منظم تشکیل شد که با توجه به تغییر ساختار دانشگاه آزاد اسلامی با ترکیب جدید نیز فعالیت خود را ادامه خواهد داد. البته برای تسهیل در فرآیند بررسی، در مواردی که طرح‌ها در چارچوب اختیارات استان‌ها نبوده، جلسات ارزیابی توسط اداره کل اقتصاد دانش‌بنیان برگزار و پس از بررسی نتایج آن به مراجع ذی‌صلاح ارسال شد.

تدوین شیوه‌نامه

یکی از مشکلات اداره کل اقتصاد دانش‌بنیان دانشگاه آزاد اسلامی خلأ ناشی از نبود چارچوب و ساختار مناسب در مشارکت و تجاری‌سازی حوزه اقتصاد دانش‌بنیان بود. به همین دلیل در همین راستا این مدل و شیوه‌نامه با تعریف شوراها و کمیته‌های تخصصی تدوین و قراردادهای پیشنهادی و مدل‌های مشارکت تعریف شد. این شیوه‌نامه پس از طرح در جلسات همفکری و ارائه در مجامع مختلف دانشگاهی جهت دریافت نظرات همکاران در سراسر کشور به استان‌ها ارسال شد و سپس نظرات استان‌ها جمع‌آوری و درنهایت مجموعه شیوه‌نامه جهت تصویب نهایی ارسال شد.

تدوین ساختار پیشنهادی

ساختار پیشنهادی حوزه اقتصاد دانش‌بنیان و نوآوری با توجه به تجربه‌های موجود در دانشگاه تدوین و به رئیس دانشگاه آزاد اسلامی ارائه شد. این ساختار پس از تغییر در ساختار کلی دانشگاه در تدوین چارت سازمان حوزه معاونت نوآوری و فناوری به‌کار گرفته شد.

ظرفیت‌های مراکز نوآوری

یکی دیگر از اقدامات اداره کل دانش‌بنیان دانشگاه آزاد اسلامی راه‌اندازی مراکز نوآوری بود؛ موضوعی که مورد تاکید مسئولان عالیرتبه دانشگاه نیز بود. بنابراین با توجه به ضرورت راه‌اندازی مراکز نوآوری در سراسر کشور و پیرو تاکیدات رئیس دانشگاه آزاد اسلامی مبنی‌بر توسعه حوزه نوآوری، اطلاعات و زیرساخت‌های موجود برای ایجاد مراکز نوآوری شناسایی و بانک اطلاعاتی این حوزه تدوین شد. درحال حاضر تعداد ۲۷ استان و ۷۶ واحد دانشگاهی باتوجه به ظرفیت‌های موجود جهت ایجاد مراکز نوآوری شناسایی شده‌اند و همچنین ایجاد مراکز نوآوری با مشارکت سازمان‌ها در حال بررسی است.

به‌کارگیری فعالان و متخصصان در حوزه اقتصاد دانش‌بنیان و سرمایه‌گذاری

یکی دیگر از اقدامات دانش‌بنیان دانشگاه آزاد اسلامی به‌کارگیری افراد در حوزه‌های اقتصاد دانش‌بنیان و سرمایه‌گذاری است. به همین دلیل از تمام استان‌ها اطلاعات افراد صاحب‌نظر در این حوزه دریافت شد که این اطلاعات در حال حاضر در بانک اطلاعاتی این اداره کل نگهداری می‌شود. این بانک در جهت ایجاد کانون کارشناسان حوزه اقتصاد دانش‌بنیان به‌منظور ترویج، آموزش، پژوهش، ارزیابی، ارزشگذاری طرح‌ها در استان‌ها و کشور به‌کار گرفته خواهد شد. این بانک زیرساخت اجرای شیوه‌نامه اقتصاد دانش‌بنیان و سرمایه‌گذاری است و در این ارتباط تعداد ۲۷ استان و ۳۴۳ نفر از اعضای هیات‌علمی سراسر کشور فعال در حوزه اقتصاد معرفی شده‌اند. همچنین در این راستا تاکنون ۱۵ طرح مورد ارزیابی اعضای هیات‌علمی معرفی‌شده مرتبط با موضوع طرح قرار گرفته که این روند در حال ادامه است.

ایجاد نمایشگاه‌های تخصصی دانش‌بنیان در استان‌ها

ایجاد نمایشگاه‌های تخصصی دانش‌بنیان در استان‌ها شاید یکی از مهم‌ترین اقدامات حوزه دانش‌بنیان دانشگاه باشد. از ابتدای مردادماه سال ۱۳۹۷ رئیس دانشگاه آزاد اسلامی از استان‌ها بازدید کرده و برگزاری نمایشگاه‌های تخصصی در حوزه دانش‌بنیان به‌منظور شناسایی و گره‌گشایی در طرح‌های دانش‌بنیان هر استان تشکیل شد که این روند در بازدیدهای رئیس دانشگاه آزاد اسلامی از استان‌های مختلف و به‌شیوه‌های مختلف توسط روسای استان‌ها ادامه پیدا کرد. این اقدام در ارتقای حوزه اقتصاد دانش‌بنیان راهگشا بود و این نمایشگاه، مردادماه در استان‌های اصفهان، البرز، مرکزی، کردستان، آذربایجان‌شرقی و مازندران تداوم یافت و در جهت فعال‌ترسازی ظرفیت‌های بالقوه استان‌ها موثرتر واقع شد.

ارتباط با صندوق‌های خطرپذیر و سرمایه‌گذاران و فعالان حوزه اقتصاد دانش‌بنیان

از دیگر اقدامات ضروری برقراری ارتباط با سرمایه‌گذاران، صندوق‌ها و فعالان حوزه اقتصاد دانش‌بنیان کشور است که در این ارتباط نیز طی این مدت تلاش‌هایی صورت گرفت. برگزاری جلسه هم‌اندیشی با دعوت از تمام صندوق‌های خطرپذیر و حضور تعداد قابل‌قبولی از آنها جهت همکاری با دانشگاه آزاد اسلامی و همچنین جلسات مستمر در محل دانشگاه یا در محل صندوق‌ها از جمله این تلاش‌ها است. این صندوق‌ها جهت شرکت در فن‌بازارها برقرار شده و طرح‌های دانش‌بنیان به شکل‌های مختلف جهت سرمایه‌گذاری به آنها معرفی شد. ایجاد دفاتر و میز برای صندوق‌ها و شرکت‌های سرمایه‌گذاری در دانشگاه‌ها و مراکز رشد از برنامه‌های آتی در این زمینه است.

برگزاری فن‌بازار تجهیزات پزشکی

یکی از نیازهای ضروری کشور توسعه تجهیزات پزشکی و حرکت شرکت‌های دانش‌بنیان به‌منظور رفع نیازهای کشور در این حوزه است. به همین منظور اداره کل اقتصاد دانش‌بنیان با همکاری معاونت علوم پزشکی، آذرماه امسال اولین فن‌بازار خود را در حوزه پزشکی برگزار کرد که ۱۲۰ طرح و شرکت دانش‌بنیان جهت شرکت در فن‌بازار پذیرفته شد.

در واقع تشکیل این فن‌بازار با هدف برندسازی و تجاری‌سازی محصولات دانش‌بنیان دانشگاه آزاد اسلامی بود. در این فن‌بازار از ۱۷ استان با حدود ۱۲۰ طرح شرکت کردند و درنهایت ۲۰ طرح توسط هیات داوران این فن‌بازار به‌عنوان اولویت دانشگاه انتخاب شد. ۵۴ طرح با صندوق‌ها تفاهمنامه امضا کردند و ۱۵ صندوق نیز در این فن‌بازار شرکت داشتند.

برگزاری فن‌بازار کشاورزی و منابع طبیعی

دومین فن بازاری که توسط این اداره کل تشکیل شد، فن‌بازار کشاورزی و منابع طبیعی بود. این فن‌بازار با هدف توسعه بخش کشاورزی و شناسایی ظرفیت‌های فناوری این حوزه با حضور ۲۵ استان و حدود ۵۰ واحد دانشگاهی پس از انتخاب ۱۶۲ طرح در ۱۳ بهمن‌ماه ۱۳۹۷ برگزار شد. حوزه‌های کشاورزی خصوصا بخش نهادهای کشاورزی، بذر، کود، سم، خوراک دام، محصولات جانبی، اتوماسیون، مکانیزاسیون، کشت‌بافت، آبیاری، اصلاح‌نژاد، گلخانه، تولید علوفه، زعفران، گیاهان زینتی و خوداشتغالی از بخش‌های حاضر در فن‌بازار بودند.

پایش و نظارت

پایش و نظارت از اقدامات دیگر اداره کل اقتصاد دانش‌بنیان دانشگاه است که نباید آن را فراموش کرد. در این راستا وضعیت استان‌ها از طریق دریافت اطلاعات مربوط به درآمدهای غیرشهریه‌ای پایش شد. همچنین وضعیت شرکت‌های وابسته به دانشگاه آزاد اسلامی بررسی شد، ولی به‌منظور چابک و فعال‌سازی شرکت‌ها نیاز به برنامه‌ریزی در سال آتی است. البته پیشنهاد رتبه‌بندی واحدها به لحاظ حوزه فناوری و درآمدزایی نیز ارائه شد.

تلاش در جهت بازاریابی داخلی

معرفی محصولات دانش‌بنیان واحدهای دانشگاهی به یکدیگر، ایجاد تعامل بین واحدها و فراهم کردن بازار داخلی برای محصولات دانش‌بنیان از اقداماتی است که تلاش‌هایی برای آن صورت گرفته که لازم است این اقدامات به شکل سازمان‌یافته‌تر تداوم یابد. پیشنهاد فعال شدن بخشنامه اولویت خرید بین واحدها ارائه شد که درصورت تصویب می‌تواند در جهت افزایش درآمدها موثر واقع شود. همچنین راه‌اندازی سامانه خرید و فروش آنلاین محصولات دانش‌بنیان نیز به صورت جدی در حال پیگیری است و مسئولان دانشگاه تلاش دارند این اقدام نیز به‌زودی رنگ واقعیت به خود بگیرد.

فعالیت‌ها و برنامه‌های آتی

- افزایش اتکای دانشگاه به درآمدهای ناشی از اقتصاد دانش‌بنیان به‌منظور کاهش وابستگی به شهریه
- ظرفیت‌سازی برای توسعه صادرات از طریق راه‌اندازی مراکز نوآوری در مناطق مرزی با هدف صادرات محصولات دانش‌بنیان
- مشارکت در صندوق‌های پژوهش و فناوری استان‌ها
- تلاش جهت رفع نیازهای صنایع کشور از طریق محصولات دانش‌بنیان در راستای اقتصاد مقاومتی
- تلاش جهت گسترش مشارکت در طرح‌های دانش‌بنیان با قابلیت تجاری‌سازی
- تلاش برای فروش دانش فنی و بازاریابی
- راه‌اندازی سامانه کنترل پروژه و رصد وضعیت
- راه‌اندازی سامانه گزارش‌گیری آنلاین
- راه‌اندازی سامانه فروش آنلاین
- برگزاری فن‌بازار
- انعقاد تفاهمنامه با صندوق‌های سرمایه‌گذاری و هلدینگ‌های اقتصادی
- جلب سرمایه‌گذار
- شرکت در نمایشگاه‌ها
- راه‌اندازی شتاب‌دهنده در اکوسیستم کارآفرینی
- برگزاری همایش و کارگاه‌های تخصصی در زمینه تجاری‌سازی و نگارش برنامه کسب‌وکار
- بهره‌گیری از ظرفیت‌های خالی سخت‌افزاری و نرم‌افزاری جهت توسعه طرح‌های دانش‌بنیان
- تشکیل کانون ارزیابان
- نظارت بر عملکرد استان‌ها
- ایجاد دفاتر TTO
- تصویب و ابلاغ شیوه‌نامه
- تصویب صندوق پژوهش و فناوری دانشگاه برای کمک به طرح‌های معطل‌مانده
- برگزاری جلسات به صورت مجازی